

Warszawa, dnia 27 maja 2015 r.

Poz. 730

PROTOKÓŁ DODATKOWY

do Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości dotyczący penalizacji czynów o charakterze rasistowskim lub ksenofobicznym popełnionych przy użyciu systemów komputerowych,

sporządzony w Strasburgu dnia 28 stycznia 2003 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

Dnia 28 stycznia 2003 r. w Strasburgu został sporządzony Protokół dodatkowy do Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości dotyczący penalizacji czynów o charakterze rasistowskim lub ksenofobicznym popełnionych przy użyciu systemów komputerowych, w następującym brzmieniu:

Przekład

Protokół dodatkowy do Konwencji o cyberprzestępczości dotyczący penalizacji czynów o charakterze rasistowskim lub ksenofobicznym popełnionych przy użyciu systemów komputerowych

Państwa Członkowskie Rady Europy i inne Strony Konwencji o cyberprzestępczości, otwartej do podpisu w Budapeszcie 23 listopada 2001r., sygnatariusze niniejszego Protokołu;

Biorąc pod uwagę, że celem Rady Europy jest osiągnięcie większej jedności między jej członkami;

Przypominając, iż wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i prawach;

Podkreślając potrzebę zapewnienia pełnego i skutecznego urzeczywistniania wszystkich praw człowieka bez jakiegokolwiek dyskryminacji lub rozróżniania, tak jak to przewidują europejskie i inne międzynarodowe instrumenty;

Przekonane, iż akty o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym stanowią pogwałcenie praw człowieka i stanowią zagrożenie dla rządów prawa i demokratycznej stabilności;

Uznając, iż prawo wewnętrzne i międzynarodowe winno zapewniać odpowiednie prawne środki reakcji na propagandę o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym rozpowszechnianą poprzez systemy komputerowe;

Świadome faktu, iż taka propaganda jest często przedmiotem kryminalizacji w prawie wewnętrznym;

Mając na uwadze Konwencję o cyberprzestępczości, która przewiduje nowoczesne i elastyczne metody współpracy międzynarodowej oraz przekonane o potrzebie harmonizacji przepisów prawa materialnego dotyczących walki z propagowaniem rasizmu i ksenofobii;

Świadome, iż systemy komputerowe stwarzają bezprecedensowe metody korzystania ze swobody wyrażania opinii i komunikowania się na całym świecie;

Uznając, iż swoboda wyrażania opinii stanowi jedną z najważniejszych podstaw społeczeństwa demokratycznego oraz jest jednym z podstawowych warunków postępu i rozwoju każdej istoty ludzkiej;

Zaniepokojone ryzykiem nadużywania lub wykorzystywania systemów komputerowych do rozpowszechniania propagandy rasistowskiej i ksenofobicznej;

Pamiętając o konieczności zagwarantowania właściwej równowagi pomiędzy swobodą wyrażania opinii a efektywną walką z aktami o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym;

Uznając, iż celem Protokołu nie jest wpływanie na ustanowione zasady odnoszące się do swobody wyrażania opinii w krajowych systemach prawnych;

Biorąc pod uwagę odpowiednie międzynarodowe instrumenty prawne z tej dziedziny, w szczególności Konwencję praw człowieka i podstawowych wolności i Protokół nr 12 do niej dotyczący generalnego zakazu dyskryminacji, istniejące konwencje Rady Europy dotyczące współpracy w sprawach karnych, w szczególności Konwencję o cyberprzestępczości, Międzynarodową Konwencję ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 21 grudnia 1965 r., Wspólne Działanie z 15 lipca 1996 r. Unii Europejskiej, przyjęte przez Radę na podstawie artykułu K.3 Traktatu o Unii Europejskiej, dotyczące działań w celu zwalczania rasizmu i ksenofobii;

Przyjmując z zadowoleniem ostatnie osiągnięcia sprzyjające dalszemu pogłębieniu zrozumienia i współpracy międzynarodowej w zwalczaniu cyberprzestępczości, jak również rasizmu i ksenofobii;

Mając również na uwadze Plan Działania przyjęty przez szefów państw i rządów Rady Europy podczas ich Drugiego Szczytu (Strasburg, 10 - 11 października 1997 r.), w celu znalezienia wspólnych środków reakcji na rozwój nowych technologii, opartej na standardach i wartościach Rady Europy;

Uzgodniły co następuje:

Rozdział I - Postanowienia wspólne

Artykuł 1 - Cel

Celem tego Protokołu jest uzupełnienie, w stosunkach pomiędzy Stronami, postanowień Konwencji o cyberprzestępczości, otwartej do podpisu w Budapeszcie, 23 listopada 2001r., (zwanej dalej Konwencją), w zakresie penalizacji aktów o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym popełnionych przy użyciu systemów komputerowych.

Artykuł 2 - Definicja

1. Dla celów niniejszego Protokołu:

„materiały rasistowskie i ksenofobiczne” oznaczają każdy materiał pisemny, każdy wizerunek lub każde inne wyrażenie myśli lub teorii, które nawołują, popierają lub podżegają do nienawiści, dyskryminacji lub przemocy przeciw jakiegokolwiek osobie lub grupie osób, ze względu na rasę, kolor, pochodzenie narodowe lub etniczne, jak również religię, jeżeli wykorzystywana jest ona jako pretekst dla któregośkolwiek ze wskazanych wyżej zachowań.

2. Terminy i wyrażenia użyte w tym Protokole interpretuje się w taki sam sposób, w jaki te terminy i wyrażenia interpretowane są zgodnie z Konwencją.

Rozdział II - Środki, jakie należy podjąć na szczeblu krajowym

Artykuł 3 - Rozpowszechnianie materiałów rasistowskich i ksenofobicznych w systemie komputerowym

1. Każda Strona podejmie takie środki prawne i inne, jakie okażą się niezbędne dla uznania za przestępstwo w jej prawie wewnętrznym, umyślnej i bezprawnej:

- dystrybucji lub publicznego udostępniania w inny sposób materiałów rasistowskich i ksenofobicznych w systemie komputerowym.

2. Strona może zastrzec sobie prawo do nieustanawiania odpowiedzialności karnej w odniesieniu do zachowań zdefiniowanych w ustępie 1 tego Artykułu, w przypadku gdy materiały, zdefiniowane w Artykule 2, ustęp 1, nawołują, popierają lub podżegają do dyskryminacji, która nie jest związana z przemocą lub nienawiścią, pod warunkiem istnienia innych skutecznych środków.

3. Niezależnie od ustępu 2, Strona może zastrzec prawo do niestosowania ustępu 1 w odniesieniu do tych przypadków dyskryminacji, dla których, z powodu ustanowionych zasad krajowego systemu prawnego dotyczących swobody wyrażania opinii, nie może zapewnić skutecznych środków, o których mowa w ustępie 2.

Artykuł 4 - Groźby powodowane rasizmem i ksenofobią

Każda Strona podejmie takie środki prawne i inne, jakie okażą się niezbędne dla uznania za przestępstwo w jej prawie wewnętrznym, umyślnego i bezprawnego:

- grożenia, przy użyciu systemu komputerowego, popełnieniem poważnego przestępstwa, zdefiniowanego zgodnie z prawem wewnętrznym

- (i) osobom, z racji ich przynależności do grupy wyodrębnionej z uwagi na rasę, kolor, pochodzenie narodowe lub etniczne, jak również do grupy religijnej, jeżeli wykorzystywana jest ona jako pretekst dla któregośkolwiek ze wskazanych wyżej zachowań.
- (ii) grupie osób wyodrębnionej ze względu na którąkolwiek z tych cech.

Artykuł 5 - Zniewagi powodowane rasizmem i ksenofobią

1. Każda Strona podejmie takie środki prawne i inne, jakie okażą się niezbędne dla uznania za przestępstwo w jej prawie wewnętrznym, umyślnej i bezprawnej: publicznej zniewagi, przy użyciu systemu komputerowego
 - (i) osób z racji ich przynależności do grupy wyodrębnionej z uwagi na rasę, kolor, pochodzenie narodowe lub etniczne, jak również do grupy religijnej, jeżeli wykorzystywana jest ona jako pretekst dla któregośkolwiek ze wskazanych wyżej zachowań.
 - (ii) grupy osób wyodrębnionej ze względu na którąkolwiek z tych cech.
2. Strona może zarówno:
 - a. wymagać, aby przestępstwo zdefiniowane w ustępie 1 miało ten skutek, iż osoba lub grupa osób zdefiniowana w ustępie 1 jest narażona na nienawiść, obrazę, ośmieszenie lub też
 - b. zastrzec sobie prawo niestosowania, w całości lub w części, ustępu 1.

Artykuł - 6 Zaprzeczenie, poważne umniejszenie znaczenia, akceptacja lub usprawiedliwianie zbrodni ludobójstwa oraz zbrodni przeciwko ludzkości

1. Każda Strona podejmie takie środki prawne i inne, jakie okażą się niezbędne dla uznania za przestępstwo w jej prawie wewnętrznym, umyślnego i bezprawnego:

rozpowszechniania oraz publicznego udostępniania w inny sposób, poprzez system komputerowy, materiałów, które zaprzeczają, poważnie umniejszają znaczenie, aprobują lub usprawiedliwiają akty ludobójstwa lub zbrodnie przeciwko ludzkości zdefiniowane przez prawo międzynarodowe i uznane za takie przez ostateczne i wiążące decyzje Międzynarodowego Trybunału Wojskowego, ustanowionego Umową Londyńską z dnia 8 maja 1945r., lub innego sądu międzynarodowego, ustanowionego zgodnie ze stosownymi instrumentami międzynarodowymi, którego jurysdykcję uznaje ta Strona.

2. Strona może zarówno:

- a. wymagać, aby zaprzeczenie lub poważne umniejszenie znaczenia określone w ustępie 1 zostało popełnione z zamiarem wywołania nienawiści, dyskryminacji lub aktów przemocy wobec jednostki lub grupy, opartych na rasie, kolorze, pochodzeniu narodowym lub etnicznym, jak również religii, jeżeli wykorzystywana jest ona jako pretekst dla któregośkolwiek ze wskazanych wyżej zachowań.
- b. zastrzec sobie prawo do niestosowania, w części lub całości, ustępu 1.

Artykuł 7 - Pomocnictwo i podżeganie

Każda Strona podejmie takie środki prawne i inne, jakie okażą się niezbędne dla uznania za przestępstwa w jej prawie wewnętrznym, umyślnego i bezprawnego pomocnictwa lub podżegania do popełnienia któregośkolwiek z przestępstw określonych zgodnie z niniejszym Protokołem.

Rozdział III - Relacje pomiędzy Konwencją a Protokołem

Artykuł 8 - Relacje pomiędzy Konwencją a Protokołem

1. Artykuły: 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45, 46 Konwencji stosuje się, *mutatis mutandis*, do niniejszego Protokołu.

2. Strony rozszerzą zakres stosowania środków zdefiniowanych w artykułach: 14 do 21, 23 do 35 Konwencji na artykuły od 2 do 7 niniejszego Protokołu.

Rozdział IV - Postanowienia końcowe

Artykuł 9 - Wyrażenie zgody na związanie się umową

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla Państw, które podpisały Konwencję, które mogą wyrazić zgodę na związanie się Protokołem poprzez:
 - a. podpisanie bez zastrzeżeń co do ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia; lub
 - b. podpisanie z zastrzeżeniem ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia, po którym nastąpi ratyfikacja, przyjęcie lub zatwierdzenie.
2. Państwo nie może podpisać niniejszego Protokołu bez zastrzeżenia ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia albo złożyć dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia, o ile wcześniej nie złożyło lub nie złoży jednocześnie dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia Konwencji.
3. Dokument ratyfikacyjny, przyjęcia lub zatwierdzenia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.

Artykuł 10 - Wejście w życie

1. Niniejszy Protokół wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzymiesięcznego okresu od dnia, w którym pięć Państw wyrazi swoją zgodę na związanie się postanowieniami Protokołu, zgodnie z artykułem 9.
2. Wobec każdego Państwa, które w późniejszym okresie wyrazi swoją zgodę na związanie się Protokołem, wejdzie on w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzymiesięcznego okresu od dnia podpisania bez zastrzeżeń co do ratyfikacji, przyjęcia lub zatwierdzenia albo złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 11 - Przystąpienie

1. Po wejściu w życie niniejszego Protokołu każde Państwo, które przystąpiło do Konwencji, może również przystąpić do Protokołu.

2. Przystąpienie dokonuje się poprzez złożenie Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy dokumentu przystąpienia, i staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od daty złożenia.

Artykuł 12 - Zastrzeżenia i deklaracje

1. Zastrzeżenia i deklaracje złożone przez Stronę do postanowień Konwencji odnoszą się również do niniejszego Protokołu, o ile Strona nie złoży odmiennej deklaracji w momencie podpisania lub złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przystąpienia, przyjęcia lub zatwierdzenia.
2. Każde Państwo, w pisemnej notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może w chwili podpisywania lub składania swojego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia oświadczyć, że zastrzega sobie możliwość zgłaszania zastrzeżeń, o których mowa w artykułach 3, 5, 6 niniejszego Protokołu. Jednocześnie Strona może zastrzec sobie możliwość zgłaszania w odniesieniu do przepisów niniejszego Protokołu zastrzeżeń przewidzianych w artykule 22, ustęp 2 i w artykule 41, ustęp 1 Konwencji, niezależnie od ich stosowania przez Stronę w odniesieniu do przepisów Konwencji. Składanie innych zastrzeżeń jest niedopuszczalne.
3. Każde Państwo, w pisemnej notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może w chwili podpisywania lub składania swojego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia oświadczyć, że zastrzega sobie możliwość wymagania dodatkowych elementów jak to przewidziano w artykule 5 ustęp 2 litera a i artykule 6 ustęp 2 litera a niniejszego Protokołu.

Artykuł 13 - Status i wycofanie zastrzeżeń

1. Strona, która zgłosiła zastrzeżenie zgodnie z artykułem 12, wycofa je w całości lub w części, gdy tylko pozwolą na to okoliczności. Wycofanie takie wywiera skutek z dniem otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jeżeli w notyfikacji podaje się, że wycofanie zastrzeżenia wywiera skutek w konkretnej dacie oraz jeżeli data jest późniejsza od daty otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego, wycofanie wywiera skutek w tej późniejszej dacie.

2. Sekretarz Generalny Rady Europy może okresowo zwracać się do Stron, które złożyły jedno lub kilka zastrzeżeń zgodnie z artykułem 12, o przedstawienie informacji o perspektywach wycofania tego zastrzeżenia lub zastrzeżeń.

Artykuł 14 - Zakres terytorialny

1. Każda Strona, w chwili podpisywania lub składania swojego instrumentu ratyfikacyjnego, akceptacji, zatwierdzenia lub przystąpienia, może wskazać terytorium lub terytoria, do których stosować się będzie niniejszy Protokół.
2. Każda Strona może w dowolnym momencie złożyć Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy deklarację o rozszerzeniu stosowania niniejszego Protokołu na każde inne terytorium określone w tej deklaracji. Protokół wejdzie w życie na tym terytorium pierwszego dnia miesiąca po upływie trzymiesięcznego okresu od dnia otrzymania deklaracji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.
3. Każda deklaracja złożona na podstawie dwóch poprzednich ustępów może zostać wycofana w odniesieniu do każdego terytorium wskazanego w takiej deklaracji w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie wywiera skutek pierwszego dnia miesiąca po upływie trzymiesięcznego okresu od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 15 - Wypowiedzenie

1. Każda Strona może w dowolnej chwili wypowiedzieć niniejszy Protokół kierując do Sekretarza Generalnego Rady Europy odpowiednią notyfikacją.
2. Wypowiedzenie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzymiesięcznego okresu od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 16 - Notyfikacja

Sekretarz Generalny Rady Europy zawiadamia Państwa Członkowskie, Państwa nie będące członkami Rady Europy, które uczestniczyły w opracowywaniu niniejszego Protokołu, jak też wszystkie Państwa, które przystąpiły do Protokołu lub zostały zaproszone do przystąpienia do niego, o:

- a. każdym akcie podpisania Protokołu;
- b. złożeniu dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia;

- c. każdej datę wejścia w życie niniejszego Protokołu zgodnie z jego artykułami 9, 10 i 11;
- d. wszelkich innych aktach, notyfikacjach lub informacjach związanych z niniejszym Protokołem.

Na dowód czego, niżej podpisani, odpowiednio do tego umocowani, podpisali niniejszy Protokół. Sporządzono w Strasburgu, w dniu 28 stycznia 2003 roku w językach francuskim i angielskim, przy czym obie wersje językowe są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwum Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaze poświadczone kopie każdemu Państwu Członkowskiemu Rady Europy, Państwom nie będącym członkami Rady Europy, które uczestniczyły w opracowywaniu Protokołu oraz każdemu Państwu zaproszonemu do przystąpienia do Protokołu.

**ADDITIONAL PROTOCOL TO THE
CONVENTION ON CYBERCRIME,
CONCERNING THE CRIMINALISATION
OF ACTS OF A RACIST AND
XENOPHOBIC NATURE COMMITTED
THROUGH COMPUTER SYSTEMS**

The member States of the Council of Europe and the other States Parties to the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001, signatory hereto;

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recalling that all human beings are born free and equal in dignity and rights;

Stressing the need to secure a full and effective implementation of all human rights without any discrimination or distinction, as enshrined in European and other international instruments;

Convinced that acts of a racist and xenophobic nature constitute a violation of human rights and a threat to the rule of law and democratic stability;

Considering that national and international law need to provide adequate legal responses to propaganda of a racist and xenophobic nature committed through computer systems;

Aware of the fact that propaganda to such acts is often subject to criminalisation in national legislation;

Having regard to the Convention on Cybercrime, which provides for modern and flexible means of international co-operation and convinced of the need to harmonise substantive law provisions concerning the fight against racist and xenophobic propaganda;

Aware that computer systems offer an unprecedented means of facilitating freedom of expression and communication around the globe;

Recognising that freedom of expression constitutes one of the essential foundations of a democratic society, and is one of the basic conditions for its progress and for the development of every human being;

Concerned, however, by the risk of misuse or abuse of such computer systems to disseminate racist and xenophobic propaganda;

Mindful of the need to ensure a proper balance between freedom of expression and an effective fight against acts of a racist and xenophobic nature;

Recognising that this Protocol is not intended to affect established principles relating to freedom of expression in national legal systems;

Taking into account the relevant international legal instruments in this field, and in particular the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocol No. 12 concerning the general prohibition of discrimination, the existing Council of Europe conventions on co-operation in the penal field, in particular the Convention on Cybercrime, the United Nations International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 21 December 1965, the European Union Joint Action of 15 July 1996 adopted by the Council on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, concerning action to combat racism and xenophobia;

Welcoming the recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating cybercrime and racism and xenophobia;

Having regard to the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the Council of Europe on the occasion of their Second Summit (Strasbourg, 10-11 October 1997) to seek common responses to the developments of the new technologies based on the standards and values of the Council of Europe;

Have agreed as follows:

Chapter I – Common provisions

Article 1 - Purpose

The purpose of this Protocol is to supplement, as between the Parties to the Protocol, the provisions of the Convention on Cybercrime, opened for signature in Budapest on 23 November 2001 (hereinafter referred to as “the Convention”), as regards the criminalisation of acts of a racist and xenophobic nature committed through computer systems.

Article 2 - Definition

- 1 For the purposes of this Protocol:

“racist and xenophobic material” means any written material, any image or any other representation of ideas or theories, which advocates, promotes or incites hatred, discrimination or violence, against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors.

- 2 The terms and expressions used in this Protocol shall be interpreted in the same manner as they are interpreted under the Convention.

Chapter II – Measures to be taken at national level

Article 3 - Dissemination of racist and xenophobic material through computer systems

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

distributing, or otherwise making available, racist and xenophobic material to the public through a computer system.

- 2 A Party may reserve the right not to attach criminal liability to conduct as defined by paragraph 1 of this article, where the material, as defined in Article 2, paragraph 1, advocates, promotes or incites discrimination that is not associated with hatred or violence, provided that other effective remedies are available.
- 3 Notwithstanding paragraph 2 of this article, a Party may reserve the right not to apply paragraph 1 to those cases of discrimination for which, due to established principles in its national legal system concerning freedom of expression, it cannot provide for effective remedies as referred to in the said paragraph 2.

Article 4 - Racist and xenophobic motivated threat

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

threatening, through a computer system, with the commission of a serious criminal offence as defined under its domestic law, (i) persons for the reason that they belong to a group, distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors, or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

Article 5 - Racist and xenophobic motivated insult

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, the following conduct:

insulting publicly, through a computer system, (i) persons for the reason that they belong to a group distinguished by race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion, if used as a pretext for any of these factors; or (ii) a group of persons which is distinguished by any of these characteristics.

- 2 A Party may either:
 - a require that the offence referred to in paragraph 1 of this article has the effect that the person or group of persons referred to in paragraph 1 is exposed to hatred, contempt or ridicule; or
 - b reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 6 - Denial, gross minimisation, approval or justification of genocide or crimes against humanity

- 1 Each Party shall adopt such legislative measures as may be necessary to establish the following conduct as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right:

distributing or otherwise making available, through a computer system to the public, material which denies, grossly minimises, approves or justifies acts constituting genocide or crimes against humanity, as defined by international law and recognised as such by final and binding decisions of the International Military Tribunal, established by the

London Agreement of 8 August 1945, or of any other international court established by relevant international instruments and whose jurisdiction is recognised by that Party.

- 2 A Party may either
 - a require that the denial or the gross minimisation referred to in paragraph 1 of this article is committed with the intent to incite hatred, discrimination or violence against any individual or group of individuals, based on race, colour, descent or national or ethnic origin, as well as religion if used as a pretext for any of these factors, or otherwise
 - b reserve the right not to apply, in whole or in part, paragraph 1 of this article.

Article 7 - Aiding and abetting

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally and without right, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with this Protocol, with intent that such offence be committed.

Chapter III – Relations between the Convention and this Protocol

Article 8 - Relations between the Convention and this Protocol

- 1 Articles 1, 12, 13, 22, 41, 44, 45 and 46 of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol.
- 2 The Parties shall extend the scope of application of the measures defined in Articles 14 to 21 and Articles 23 to 35 of the Convention, to Articles 2 to 7 of this Protocol.

Chapter IV - Final provisions

Article 9 - Expression of consent to be bound

- 1 This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Convention, which may express their consent to be bound by either:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
 - b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 A State may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, or deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Convention.
- 3 The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 10 - Entry into force

1 This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration
of a period of three months after the date on which five States have expressed their
consent to be bound by the Protocol, in accordance with the provisions of Article 9.

2 In respect of any State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the
Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a
period of three months after the date of its signature without reservation as to
ratification, acceptance or approval or deposit of its instrument of ratification, acceptance
or approval.

Article 11 - Accession

1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Convention
may also accede to the Protocol.

2 Accession shall be effected by the deposit with the Secretary General of the Council of
Europe of an instrument of accession which shall take effect on the first day of the month
following the expiration of a period of three months after the date of its deposit.

Article 12 - Reservations and declarations

1 Reservations and declarations made by a Party to a provision of the Convention shall be
applicable also to this Protocol, unless that Party declares otherwise at the time of
signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or
accession.

2 By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any
Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification,
acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the reservation(s)
provided for in Articles 3, 5 and 6 of this Protocol. At the same time, a Party may avail
itself, with respect to the provisions of this Protocol, of the reservation(s) provided for in
Article 22, paragraph 2, and Article 41, paragraph 1, of the Convention, irrespective of the
implementation made by that Party under the Convention. No other reservations may be
made.

3 By a written notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe, any
State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification,
acceptance, approval or accession, declare that it avails itself of the possibility of
requiring additional elements as provided for in Article 5, paragraph 2.a, and Article 6,
paragraph 2.a, of this Protocol.

Article 13 - Status and withdrawal of reservations

1 A Party that has made a reservation in accordance with Article 12 above shall withdraw
such reservation, in whole or in part, as soon as circumstances so permit. Such
withdrawal shall take effect on the date of receipt of a notification addressed to the
Secretary General of the Council of Europe. If the notification states that the withdrawal
of a reservation is to take effect on a date specified therein, and such date is later than the
date on which the notification is received by the Secretary General, the withdrawal shall
take effect on such a later date.

2 The Secretary General of the Council of Europe may periodically enquire with Parties
that have made one or more reservations in accordance with Article 12 as to the prospects
for withdrawing such reservation(s).

Article 14 - Territorial application

- 1 Any Party may at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Protocol shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Protocol to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory, the Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 15 - Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Protocol by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 16 - Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol as well as any State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Protocol of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Protocol in accordance with its Articles 9, 10 and 11;
- d any other act, notification or communication relating to this Protocol.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 28 January 2003, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Protocol, and to any State invited to accede to it.

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony,
- będzie niezmiennie zachowywany, z uwzględnieniem zastrzeżeń do artykułu 3 ustęp 3 oraz artykułu 6 ustęp 2 litera a protokołu.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 29 stycznia 2015 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *B. Komorowski*

L.S.

Prezes Rady Ministrów: *E. Kopacz*